

Брой 12

ИНФОРМАЦИОНЕН
БЮЛЕТЕН

2005

3 Броя:

2 стр.

**НОВИ 14 ОБЩИНИ
СЪС СЕРТИФИКАТИ
"ОБЩИНА, ГОТОВА ЗА
БИЗНЕС"**

3/4 стр.

**ХРОНИКИ ОТ
БЪДЕЩЕТО: РАЗВИТИЕТО НА
БИЗНЕСА В ОБЩИНА РУСЕ**

5/6 стр.

**ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА
КОНСТИТУЦИОННА
ПРОМЯНА, ЧРЕЗ КОЯТО
ОБЩИНИТЕ ЩЕ МОГАТ ДА
ОПРЕДЕЛЯТ РАЗМЕРА НА
МЕСТНИТЕ ДАЊЦИ**

7/12 стр.

**МЕСТНА ВЛАСТ И
ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ
В ЦЕНТРАЛНА И ИЗТОЧНА
ЕВРОПА**

13/15 стр.

**ПРОГРАМА
„ПОДОБРЯВАНЕ НА
СОЦИАЛНАТА СРЕДА“**

Бърва, весела година,
златен клас на нива,
червена ябълка в градина,
жълт мамул на леса,
голям грозд на лоза,
пълна къща с деца,
пълни овори със стока,
пълна кесия с пари,
пълна къща със коприна!
Живи, здрави догодина,
догодина, до амина!

На 13 декември 2005 г. Фондацията за реформа в местното самоуправление (ФРМС) връчи на нови* 14 общини Сертификати „Община, готова за бизнес развитие“. Сертификатите връчи г-н Майкъл Фриц, директор на ААМР - България.

Общините, покрили критериите за сертифициране, са: **Враца, Горна Малина, Горна Оряховица, Казанлък, Карлово, Ловеч, Раковски, Русе, Трявна, Ямбол, Хасково - с отличие, Габрово - с отличие, Сливен - ресертифицирана, Пазарджик - ресертифицирана.**

Екип от американски специалисти, представители на ФРМС и на Българска агенция за инвестиции оцени кандидатствалите 16 общини и взе решение за сертифициация на 14 от тях. Сертификатите имат валидност две години.

Участници и гости на събитието бяха кметове и общински специалисти по местно икономическо развитие от 29-те общини - участнички в Българското партньорство за местно икономическо развитие, представители на Министерство на икономиката, Българската агенция за инвестиции, Агенцията за насърчаване на малките и средните предприятия, Националното сдружение на общините в Р България, Американската агенция за международно развитие.

Бяха връчени и индивидуални сертификати на общинските специалисти по местно икономическо развитие, както и отличия в категориите:

- Най-активен общински специалист по икономическо развитие - **Десислава Колева, Община Габрово;**
- Най-добър маркетингов материал - **Община Враца;**
- Най-добре поддържана под-страница на община в www.invest.bg - **Община Монтана;**
- Най-мощна подкрепа за съществуващ бизнес - **Община град Добрич;**
- Най-мощна подкрепа за нов инвеститор - **Община Пазарджик;**
- Най-добър материал на икономическа тема с автор - общински специалист по МИР - **Стефан Стефанов, Община Русе.**

Честито на колегите!

* Досега са сертифицирани общините: Габрово с отличие, Добрич - с отличие, Монтана, Плевен, Разград, Силистра - с отличие, Стара Загора.

ХРОНИКИ ОТ БЪДЕЩЕТО: РАЗВИТИЕТО НА БИЗНЕСА В ОБЩИНА РУСЕ*

В края на 19 век Русе е най-преуспеващият град в България. Бизнесът процъфтява, а местните предприемачи - представители на различни етнически групи - са истинско определение за богатство.

По това време Русе е вратата на Европа към България. Под влиянието на европейските тенденции от тази епоха, русенските фирми се превръщат в родоначалници на почти всички бизнес дейности в страната: първата частна банка, първото застрахователно дружество, първата търговска палата, първата транспортна фирма, първата железница са само някои от тях. По-късно обаче тези дни на слава и разцвет на местния бизнес отминават и остават в историята.

Преходът, който започна през 1989 година, хвърли местния бизнес в дълбините на най-лошата криза в историята, чиито последствия Русе все още не може да преодолее.

Днес общината едва успява да покрие критериите за икономически растеж, определени по смисъла на Закона за регионалното развитие. Най-големи са недостатъците по отношение на производителността и темповете на нарастване на трудовото възнаграждение. На практика това са икономическите предизвикателства, пред които е изправен Русе в момента. С тази разлика, че сега общината - както никога досега - има възможността да играе основната роля в намирането на адекватни решения.

А сега да се върнем обратно в бъдещето!

Русенската икономика ще запази диверсифицирания си и добре балансиран характер, който винаги е поставял общината сред водещите в страната по отношение на диверсификацията. Влизането през 2006 година в Индустриален парк - Русе на един от най-големите световни производители на алуминиеви части за автомобилната промишленост - френската компания Montupet, ще даде допълнителен тласък на местната икономика. С подкрепата на правителството Община Русе ще подпише договор с Montupet, по силата на който общината ще изгради довеждащата инфраструктура - комунално-битови връзки и подобряване на пътните комуникации - до новосъздадения индустриален парк, като по този начин ще го превърне в желано място за европейски и световни производители. С помощта

* Представяме ви наградено от есе с автор общински специалист по местно икономическо развитие.

на общинското звено за подкрепа на бизнеса, на което са възложени управлението на индустриалния парк и предоставянето на пълен набор от услуги на инвеститорите, Montupet скоро ще бъде последвана от други инвеститори.

Към края на 2008 година **Индустриален парк - Русе** ще е привлякъл над 200 милиона евро чуждестранни капитални инвестиции и ще осигурява около 3000 високоплатени работни места за местни инженери и специалисти. В парка ще са се настанили няколко високотехнологични производствени фирми - предимно от машиностроенето и електрониката, които ще повишат местния стандарт. Дори и някои местни фирми ще предпочетат да се преместят в Индустриален парк - Русе, като по този начин централната градска част ще се освободи за търговски и рекреационни цели.

Падането на граничните такси след присъединяването на България към ЕС ще превърне Русе в най-конкурентното място за **бизнес и производство** в радиус от 70 километра от Букурещ. Тогава Русе ще има възможност да възстанови ролята си на основен център в международния транспорт и да се възползва от местоположението си по трасето на трансевропейски коридори No 7 (река Дунав) и 9, както и от железопътната връзка и магистралата до румънската столица.

Най-късно до 2008 година Русе ще предоставя най-добрите условия извън Букурещ за фирми, занимаващи се с **логистика**. При това на много по-добри цени, отколкото в Букурещ. Община Русе пък ще бъде готова да предостави на такива фирми чисто нов логистичен парк, разработен специално за задоволяване на техните нужди. Дотогава за логистичния парк вече ще има приет подробен устройствен план, който ще премахне всички пречки пред отреждането на терените. Придобиването на земя в логистичния парк ще бъде съвсем проста процедура.

Някъде през 2007 година Русе ще започне да предоставя **високотехнологични стратегически услуги**, за които се смята, че ще имат голям пазар в бъдеще. Към днешна дата това са фирмите, които създават най-голяма принадлежна стойност и се развиват най-динамично в световен мащаб. Обединявайки силите си с Русенския университет - институция с традиции в информационните технологии и добрата подготовка на ком-

пютърни специалисти, общинската администрация ще започне осъществяването на един първоначално скромнен проект, а именно - създаването на **е-Център**. Е-Центърът ще се намира на най-доброто място в централната градска част - Доходното здание, която е и една от основните забележителности на града. Ако тези фирми се окажат жизнени и конкурентни и ако се възползват от съществуващия ширококолов оптичен комуникационен пръстен, общинската администрация - след като уреди с правителството въпросите относно собствеността върху земята - ще даде началото на един значително по-амбициозен и мащабен проект: ИКТ парк под името **Западен парк „Приста“**.

Местният туризъм също ще се развива с бързи темпове след 2007 година. Към 2010 година Община Русе ще е осъществила мащабна строителна програма, насочена към осигуряването на необходимата за предоставянето на качествен туристически продукт инфраструктура. Някъде през 2007 година общинската администрация, в сътрудничество с областната управа, ще завърши точещия се вече 15 години ремонт на Доходното здание и ще превърне сградата в съвременен конферентно средище, като едновременно с това ще запази оригиналния му облик. Едновременно с това осъществяването на проект „Спортен център - Русе“ ще доведе до появата на чисто ново съоръжение за спортни прояви в централната градска част.

Най-големият туристически проект обаче ще бъде осъществен в Кейовата зона, която ще бъде превърната в съвременно пристанище за туристически кораби от цял свят. Кейовата зона ще стане място за отдих и развлечения, където местните жители и посетителите на града ще могат да се забавляват.

Към 2013 година Русе ще разполага с **транспортна инфраструктура** в много добро състояние, необходима за елиминирание на критичните зони, които биха имали отрицателно влияние върху трафика по трансевропейски коридор No 9. Ще бъде построен нов околоръстен път, който ще задържи тежкотоварния трафик извън града. Железопътните линии, които влизат в града, ще бъдат удвоени и шумоизолирани. Кейовата зона ще се сдобие с 5 нови стоянки за пътнически кораби. И може би най-важното: към 2007 година русенското летище ще възобнови дейността си и ще започне да приема чартърни пътнически и товарни полети, което ще улесни достъпа на посетителите до града.

В резултат от успешното осъществяване на проект за подмяна на водоснабдителната и канализационната мрежа, към 2009 година Русе ще разполага с **ВиК инфраструктура** в много добро състояние, включително нова пречиствателна станция за отпадни води. Общината ще се опре на обществено-частни партньорства,

за да реструктурира и подобри здравната инфраструктура. Най-късно до 2010 година медицинските заведения ще бъдат напълно ремонтирани и оборудвани със съвременна техника.

Бъдещото развитие на Русе определено ще бъде бързо и динамично. Общината ще бъде по-хубаво място за живеене и за бизнес и ще предоставя стандарт на живот, съизмерим с европейския. Русе ще си остане спокоен и безопасен град, какъвто е вече в продължение на 19 века - нещо, което определено е от значение за всеки, който би пожелал да живее или да работи тук.

Местните жители стискат палци всичко това да се случи и Русе да възвърне предишната си слава.

Погледнал в бъдещето:
Стефан Стефанов, началник отдел
„Устойчиво развитие и евроинтеграция“,
главен специалист МИР, Община Русе

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА КОНСТИТУЦИОННА ПРОМЯНА, ЧРЕЗ КОЯТО ОБЩИНИТЕ ЩЕ МОГАТ ДА ОПРЕДЕЛЯТ РАЗМЕРА НА МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ

Марина Димова
ФРМС

На 9 декември 2005 г. в София се проведе дискуссионна среща под надслов "Промените в Конституцията, свързани с правомощията на местните власти да определят размера на местните данъци", инициирана от народни представители и политическото ръководство на НДСВ. По време на тази среща бяха представени конкретните предложения за промяна в Конституцията на Република България, мотивите за предложените промени и анализ на процеса на децентрализация през последните 3 години в страната.

Г-жа Марина Дикова, народен представител от 40-то Народно събрание, зам.-председател на Комисията по местно самоуправление, регионална политика и благоустройство, представи пред аудиторията опорните точки, върху които стъпва идеята за промяна в Конституцията, свързана с предоставяне на правомощия на местните власти да определят размера на местните данъци. Сред основните мотиви е идеята, че посредством децентрализация и деконцентрация на определени правомощия и отговорности несъмнено ще се създадат нови възможности за общините в България и ще се стимулира развитието на регионите като цяло.

В допълнение към това през периода 2007 - 2009 г. се очаква България да получи около 2,3 милиарда евро за структурни действия по линия на Структурните фондове на Европейския съюз и, за да ползваме тези средства, задължително условие е осигуряването на 25 % национално съ-финансиране. Засега у нас ситуацията по отношение на капацитета за съ-финансиране на местно ниво е изключително неблагоприятна и тежка. В този смисъл предоставянето на данъчни правомощия на общините е механизъм за преодоляване на този проблем, тъй като органите на местната власт биха имали възможността да генерират собствени приходи, чрез които да осигуряват съ-финансиране на общинските си проекти.

Предложената промяна в Конституцията на Р България е в унисон и с чл. 9 от Европейската харта за местно самоуправление, съгласно който поне част от финансовите средства на органите на местно самоуправление трябва да се получава от местни такси и данъци, чиито размери те имат право да определят в рамките на закона.

Намерението за промяна в тази посока бе залегнало и в рамките на Концепцията и Програмата за финансова децентрализация¹, където се предвижда предоставяне на данъчни правомощия на общините върху местните данъци по отношение на видове, ставки, данъчна основа, облекчения, администриране, при зачитане на интересите на гражданите.

Предложенията за конституционна промяна

Предложения за промяна на чл. 60 (1), който гласи: "Гражданите са длъжни да плащат данъци и такси, установени със закон, съобразно техните доходи и имущество".

Правят се следните предложения за изменения и допълнения в чл. 60:

Чл. 60, ал. 1 да се измени по следния начин: "Гражданите са длъжни да плащат държавни и местни данъци, установени със закон, съобразно техните доходи и имущество".

Предвижда се създаването на нова алинея (3) в чл. 60: "За услуги, предоставяни от държавата и общините, гражданите плащат такси, установени от Министерския съвет и общинските съвети при условия, определени със закон".

Предложения за промяна на чл. 84, т. 3, който гласи:

Член 84. Народното събрание:

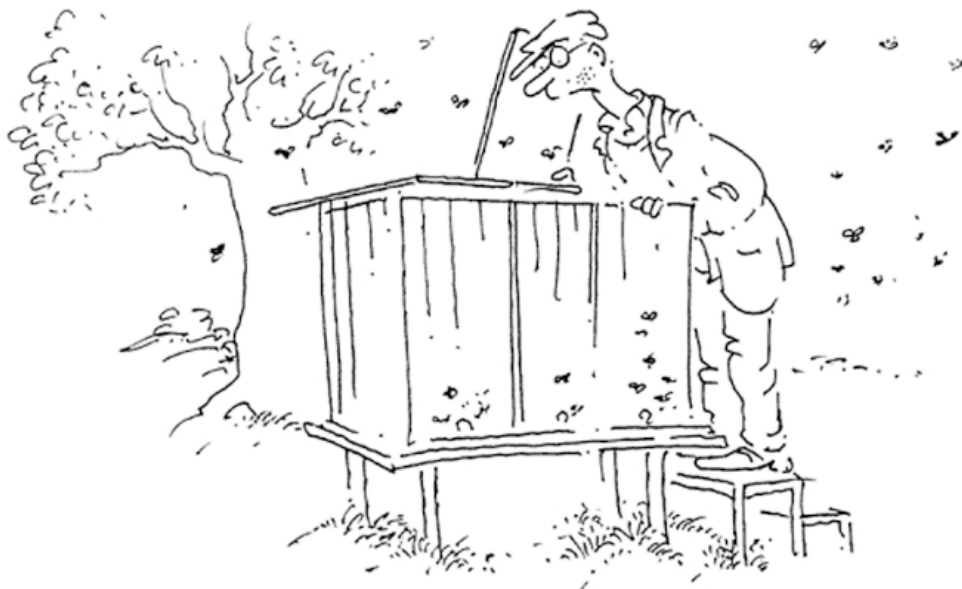
(...)

3. Установява данъците и определя техния размер;

¹ Решение 399 на Министерския съвет от 13 юни 2002 г.

Владимир Ренчин

- И да не вземете сега да се делите на десница, левица и център, работете!

Предлагат се следните изменения и допълнения:
точка 3 да се измени, както следва:

3. "Установява държавните данъци и определя техния размер";

Да се създаде нова точка 4 със следния текст:
"Установява местните данъци".

Предложения за промяна на чл. 141, който гласи:

Член 141 (1) Общината има самостоятелен бюджет.

(2) Постоянните финансови източници на общината се определят със закон.

(3) Държавата чрез средства от бюджета и по друг начин подпомага нормалната дейност на общините.

Предвиждат се следните промени:

- Създава се нова алинея 3 със следния текст:
"(3) Общинският съвет определя размера на местните данъци при условия, определени със закон."

- Създава се и нова алинея (4) - "Общинският съвет установява местните данъци и такси и определя техния размер при условия, определени със закон."

Предлага се в рамките на **Преходните и заключителните разпоредби** да се запише, че Народното събрание в срок от шест месеца от обнародването на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България приема законите, които се отнасят до прилагането на тези изменения и допълнения.

Предлага се Общинските съвети в срок от 6 месеца от обнародването на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Р България да приемат нормативните актове, които се отнасят до прилагането на тези

изменения и допълнения.

Предлага се съответно Законът да влезе в сила от 1 януари 2007 г.

Сред основните предизвикателства, които излизат на дневен ред, е ситуацията, пред която ще бъдат изправени малките и икономически слабите общини. Редом с това ще бъде нужно общините да изградят своя капацитет да събират и управляват средствата, постъпващи в местните бюджети, както и да поемат отговорността за своите решения и тяхното изпълнение открито и ясно.

Очакваният ефект от конституционната промяна е изцяло в посока на засилване на местното самоуправление, тъй като инициативните и предприемчиви общини ще могат да събират и управляват по-ефективно средствата, набирани от местни данъци, изцяло в интерес на местните общности и съгласно съществуващите местни потребности. Допълнителен положителен ефект от промяната е освобождаването на финансов ресурс за подпомагане на общини с нисък данъчен потенциал. Като цяло ще се създадат благоприятни условия и стимули за развитие на местните икономики и голяма част от общините ще могат на местно ниво да генерират средства за финансиране на проекти, съфинансирани от Структурните фондове на ЕС.

Добавена стойност на предвижданата промяна е възможността да се отвори вратата за по-ефективен и качествен диалог между общината и гражданите и прилагане на принципа на субсидиарността - решенията относно местните политики да се взимат на онова управленско ниво, което се намира най-близо до хората. ◆

МЕСТНА ВЛАСТ И ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ В ЦЕНТРАЛНА И ИЗТОЧНА ЕВРОПА

Инициатива „Реформа на местното управление и на публичните услуги“ на Институт „Отворено общество“ - Будапеща изграде изследването „Местна власт и икономическо развитие“, в което се анализират тенденциите на развитие в България, Чешката република, Естония, Унгария, Полша, Румъния, Русия и Словакия. Предлагаме ви със съкращения обобщаващия материал към изданието с автор Соня Чалкова.

Въпреки че и при предишните режими в Централна и Източна Европа съществуваша някакви елементи на местно икономическо развитие, може да се каже, че това поле на дейност бе създадено едва през последното десетилетие.

Няма утвърдена дефиниция за „местно икономическо развитие“. Най-общо казано, това е една широкообхватна стратегия, в рамките на която местни заинтересовани страни и институции се опитват да запазят съществуващите и да създават нови работни места, както и да укрепват и стимулират частната инициатива. Този подход прави опит за координиране на усилията, подобряване на средата, в която се осъществяват подобни инициативи, и за поставяне на последните в рамките на последователни местни програми или стратегии. От друга страна, подходът се опитва да влияе и върху поведението и вземането на решения от фирмите, тъй като в условията на пазарна икономика фирмите са двигателят на процеса на растеж на икономиката като цяло.

Както бе споменато по-горе, не съществува стандартно определение за местно икономическо развитие; различните местни власти влагат различен смисъл в това понятие. За много служители в местната власт икономическото развитие представлява средство за постигане на икономически растеж с цел повишаване на заетостта и разширяване на местната данъчна основа. Местното икономическо развитие може да включва различни дейности, между които създаване на нови институции, развитие на нова или подобрена отраслова

структура на икономиката, подкрепа за нови и съществуващи фирми, привличане на вътрешни инвестиции и предоставяне на помощ за стимулиране на съществуващите работодатели да произвеждат по-добри стоки и услуги, да навлизат в нови пазари и да усвояват нови технологии. Терминът „местно икономическо развитие“ често се използва в по-широк смисъл, който включва усвояване на терени и сгради.

Насочените към **предлагането** стратегии са свързани със стимули за привличане на икономически дейности на местно ниво, като например данъчни стимули, схеми за дългово финансиране, инвестиции в инфраструктура, регулаторна политика, прогресивно данъчно облагане, застрояване на парцели и финансови стимули.

Насочените към **търсенето** стратегии са свързани със стимули за създаването на нови фирми и разширяване на малкия бизнес, помощ за местни фирми при разработване на нови продукти и навлизане на нови пазари, подкрепа за развойно-внедрителски дейности, стратегически инвестиции (напр. бизнес инкубатори, рисково финансиране и програми за обучение на работната сила).

Голяма част от специалистите и политиците използват термините „общинско (социално-икономическо) развитие“ и „икономическо развитие“ като синоними. Въпреки някои различия и нюанси в определенията за тези термини, под **икономическо развитие** обикновено се разбира въздействие върху факторите, които разширяват производствения капацитет на местните икономики. Местното икономическо развитие се занимава със създаването на благоприятни условия за бизнес. Под **общинско развитие** обикновено се разбира много по-широка стратегическа област, свързана с качеството и обхващаща фактори като здравеопазване, образование, жилищна политика и качество на околната среда, които икономиката може да определя или върху които може да влияе.

Връзката между общинско и икономическо развитие се проявява чрез стимулирането на конкурентния потенциал на местните икономики посредством

подобряване на производствените фактори в общината. Изразходването на бюджетни средства за общинско развитие под формата на инвестиции в инфраструктура, здравеопазване, образование и т.н. - области, в които има най-много проблеми в по-слабо развитите райони - твърде често се оправдава чрез термина „икономическо развитие“.

1. ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Важността на ролята на управлението в съвременната икономическа система като цяло е всепризната и общоприета, но ролята на децентрализираното управление за стимулирането на растеж и развитие се поставя под съмнение.

Децентрализацията е един от резултатите от прехода от социализъм към пазарна икономика в страните от Централна и Източна Европа. Под децентрализация обикновено се разбира процесът на създаване или укрепване (финансово и законодателно) на поднационалните единици на управлението, прехвърляне на отговорности в сферата на планирането и управлението и набиране и отделяне на средства от правителството за по-ниските нива на управление. Децентрализацията има за цел да доближи вземането на решения до гражданите или чрез административни реформи, или чрез прехвърляне на правомощия към по-ниските нива на управление.

Когато става дума за разпределение на ресурси, ползите от децентрализираното управление като цяло не се подлагат на съмнение. От друга страна обаче, стратегиите за стабилизация, осъществявани от поднационалните нива на управление, не винаги са ефективни. Критиките към предприеманите от местните власти инициативи за местно икономическо развитие обикновено са свързани с плановете за привличане на фирми в определен район, т.е. със стратегиите, насочени към предлагането. Основните аргументи са:

- ♦ Местните стимули изкривяват икономическата активност, като създават неравностойни условия за различните категории активи, сектори или региони, което често води до неправилно разпределение на ресурсите.

- ♦ Местната икономическа политика не се разработва във вакуум. Конкуренцията между регионите прави някои стимули безполезни, но разходите за тях се извършват независимо от това (отрицателен резултат).

- ♦ Предоставянето на стимули от местните власти (напр. терени и сгради) води до субсидиране на фирми, които нямат нужда от това, или които са могли да

преместят или разширят бизнеса си дори и при липса на такъв стимул (нулев резултат); или до субсидиране на фирми, които заменят вече работещи на местния пазар фирми, задоволяващи същото търсене без субсидии (ефект на изместването).

- ♦ Използването на местни стимули е неефекасно, защото за фирмата-получател стойността на субсидията често е по-малка от разхода, който тя представлява за данкоплатците. С други думи, разходите за привличане на нова фирма са по-големи от ползите, които привличането ѝ носи за местната икономика.

Въпреки критиките към усилията на местните власти, мерките за контрол на икономически различия, като инфлация, дефицит в публичните финанси и дефицит на платежния баланс, се оказват недостатъчни за възстановяването на местните икономики, намаляването на безработицата на местно ниво и повишаването на конкурентноспособността на местните фирми.

2. ПРЕСТРУКТУРИРАНЕТО НА ИКОНОМИКИТЕ И МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ В СТРАНИТЕ В ПРЕХОД

Външните икономически отношения също се промениха значително. Всички държави от Централна и Източна Европа се стремят към интеграция в Европейския съюз, по-пълно участие в европейската и глобалната търговия и създаване на благоприятни условия за привличане на повече чуждестранни капитали. Наблюдава се значителен прираст на чуждестранния капитал (преки чуждестранни инвестиции и портфейлни инвестиции), въпреки че нивата се различават както за различните страни, така и за различните региони във всяка от тях. В същото време регионите и общините са изпра-

вени пред трудности, произтичащи от условията на бързо реструктуриране, увеличаваща се международна конкуренция в отворена икономика и липса на опит за работа на конкурентни пазари. Тези трудности включват:

- ◆ повишаване на безработицата, особено сред неквалифицираната работна сила;
- ◆ обща липса на фирмено ноу-хау, както и липса на оборотен капитал, които пречат на фирмите да придобиват нови технологии, необходими за тяхното развитие и растеж;
- ◆ липса на опит във фирменото управление, особено при малките и средните предприятия (включително липса на маркетингови умения за работа на международните и националните пазари);
- ◆ проблеми с навлизането на западните пазари поради търговски бариери и липса на опит за работа на тези пазари.

Голяма част от районите, които в момента преживяват най-големи икономически трудности, страдат, защото в миналото правителствата са манипулирали техните местни икономики, като са създавали в тях един голям работодател, независимо от неговата дългосрочна икономическа жизнестойност. Райони с малка или намаляваща икономическа основа (например селско стопанство или миннодобивна промишленост) са изправени пред огромни икономически проблеми и трябва да се справят с конкретни трудности, като дълготрайна безработица или безработица сред младите хора. Освен всичко това, регионалните различия, създадени по времето на социализма, днес дават начало на нови различия, дължащи се на местоположението и на качеството на инфраструктурата, като по този начин влияят върху чуждестранните инвестиционни потоци, които предпочитат да се насочват към държави и региони в близост до границите на Европейския съюз.

Икономическите резултати на общините са свързани с резултатите на националната икономика като цяло. Местните проблеми в много общини представляват отражение на национални проблеми. Бавният икономически растеж в национален мащаб през последното десетилетие доведе до бавен растеж или дори до свиване на някои местни икономики. Реструктурирането на икономиката се изрази в особено тежки икономически условия в общините, зависещи от традиционна заетост в производството, което, от своя страна, доведе до натиск за предприемане на действия за осигуряване на работни места на местно ниво. Заради националните икономически проблеми правителствата намалиха размера на помощите за общините, принуждавайки ги да предприемат дейности в сферата на местното икономическо развитие със собствени ресурси.

мическо развитие със собствени ресурси.

Процесът на преход наложи разработването на нови функции на управлението. Някои от тези функции могат да бъдат осъществявани на местно ниво, за да се стимулират възможностите за жизнестойност и растеж на местните икономики. На местните власти им се наложи да се научат да осигуряват нещо **повече** от традиционните обществени услуги. За да постигнат успех, местните власти трябва да разбират изискванията и нуждите на частния сектор и след това да предприемат действия за създаване на по-добра местна среда, подкрепяща растежа на частния сектор. Тази дългосрочна подкрепа за пазарната икономика, която се изисква на всички нива на управление, е пълна противоположност на традиционната бюрократична намеса на органите на управление в бизнес средата.

В този контекст местните власти в страните от Централна и Източна Европа имат важна роля в икономическото развитие поради следните причини:

- ◆ По време на прехода правителствата прехвърлиха значителни количества собственост и други активи на местните власти. В резултат от реституцията на имотите голяма част от местните власти се превърнаха в собственици на значителни активи, като общините притежават големи части от земята в урбанизираните територии.

- ◆ Местните власти се разпореждат с някои важни фискални инструменти и дълготрайни материални активи, които могат да се използват за осигуряване на преки помощи за нови и съществуващи фирми.

- ◆ Местните власти често имат достъп до информация и широки мрежи на организации, които могат да бъдат използвани за подпомагане на съществуващи предприятия и за привличане на нови инвестиции.

- ◆ В качеството си на доставчици на услуги местните власти често могат да подкрепят нови и съществуващи фирми чрез организиране и предоставяне на набор от местни услуги, насочени към задоволяване на конкретните нужди на тези фирми.

- ◆ Местните власти предоставят услуги и управляват общински предприятия, което им осигурява присъствие на местния пазар в качеството на работодатели или изпълнители.

Местното икономическо развитие обхваща голям брой функции на местните власти, между които планиране, осигуряване на адекватна инфраструктура, разработване на недвижими имоти и финанси. Връщането на правомощията на местните и регионалните власти даде начало на по-гъвкави форми на публично

управление. Децентрализацията им предостави допълнителна гъвкавост в стратегическите процеси, която може да се използва за координация с други процеси, адаптация към местните условия и широко участие в процеса на вземане на решения.

3. СТРАТЕГИИ И ИНСТРУМЕНТИ

■ Финансови инструменти

Подкрепата за икономическото развитие често трябва да бъде допълнена от скромна финансова помощ. Там, където между регионите съществуват различия по отношение на нивата на безработицата и доходите, местните власти могат да предприемат действия за стимулиране привлекателността на техния район и за защита на съществуващите предприятия чрез използване на **бюджетни стимули**, най-вече посредством **променливи местни данъци** и особено данъци върху имуществото. Тук обаче трябва да се отбележи, че в Централна и Източна Европа данъците върху имуществото имат по-малка роля отколкото в англоговорящите държави, например.

Местните власти обикновено имат възможност да предлагат облекчения или отмяна на местни данъци като начин на подкрепа за нови или съществуващи предприятия, както и за привличане на нови инвестиционни проекти. Чрез намаляване на данъците за местните фирми местните власти могат да се опитат да защитят съществуващите работни места, да привлекат нови инвеститори или да освободят парични резерви, позволяващи на фирмите да финансират разширения или да инвестират в ново оборудване. Освен това местните политици имат стимул да разширяват данъчната основа и да повишават местните приходи, като стимулират създаването на фирми и заетост. При разглеждането на конкретен казус решението за предоставяне на отстъпка винаги трябва да взема предвид принципа на допълването, т.е. отстъпката трябва да носи икономически ползи, които не биха могли да бъдат реализирани по друг начин. В много случаи да се докаже това е изключително трудно.

Както бе споменато по-горе, възможностите за стимулиране на икономическото развитие чрез данъчни стимули са сравнително ограничени. Съществуват и други механизми, които могат да бъдат използвани, като **безвъзмездни помощи, заеми и гаранции по заеми**. Стабилната икономическа среда с разумни лихви по кредитите и наличие на адекватна законодателна рамка улеснява набирането на капитала, необходим на различните етапи от развитието на една фирма. От друга страна обаче, достъпността и наличието на капитал са въпроси от компетенциите на правителството. Използ-

ването на тези инструменти от местните власти обикновено се ограничава от недостатъчните местни бюджети.

Освен да осигуряват непреки субсидии за фирми чрез данъчни отстъпки и пряка финансова подкрепа, някои общини играят и важна роля в **осигуряването на информация за алтернативни източници на финансова подкрепа**, като по този начин се явяват брокери на информация за заинтересовани местни предприятия. Събираната информация включва наличието на средства, критериите за кандидатстване, условията и процедурите за кандидатстване.

■ Инструменти, свързани с имущество

Степента, в която общината може да използва общинска собственост за стимулиране развитието на местните фирми, зависи от количеството на притежаваната собственост. В случаите, когато определена фирма се нуждае от конкретна собственост, която може да ѝ бъде предоставена от общинския фонд, общината може да договори **отдаване на имота под наем** на фирмата. За да предоставят подкрепа на фирмите, общините могат да договарят по-ниски наеми от пазарните или да разработват схеми за плащане, насочени към намаляване на разходите. Друга алтернатива е да бъде отменен наемът на фирмите за определен период или да им бъде предоставена възможност за „стъпаловидно“ плащане. Последната форма на плащане обикновено включва първоначален период от няколко месеца или години, по време на който се дължи наем на цени под пазарните; наемът се увеличава постепенно на няколко етапа, докато накрая достигне пазарните нива. Този вид помощи на практика представляват субсидиране на наема и най-често се използват в подкрепа на нови фирми. В случаите, когато не е в състояние да задоволи нуждите на фирмата от собствения си фонд, общината може да окаже помощ при намирането на подходящ имот.

Местните власти в повечето страни от Централна и Източна Европа разработват **промишлени терени, бизнес паркове или управляеми работни пространства**. Управляемите работни пространства (бизнес инкубатори) предлагат набор от услуги, свързани с предоставянето на подходящи терени и помещения при нисък наем, насочени преди всичко към подпомагане развитието и разширяването на малки предприятия. Освен наличието на подходящи по размери и отговарящи на конкретните нужди на новите фирми помещения, бизнес инкубаторите дължат популярността си в голяма степен и на факта, че в тях се предоставят споделени ресурси и управленски услуги, които новосъздадените фирми трудно биха могли да си позволят. Инкубаторите обикновено се разполагат на общински терени или във

вече неизползваеми сгради, обикновено със значителна безвъзмездна помощ от Европейския съюз или от правителствени програми.

Една отделна категория стимули включва дейности, концентрирани конкретно върху **използването на терени и/или сгради**. В тази категория влизат:

- ◆ придобиване на земя и уедряване на парцели с цел създаване на по-големи парцели;
- ◆ развитие на инфраструктурата;
- ◆ промишлени паркове.

Съществува необходимост от организиране на структурирана продажба или отдаване под наем на най-добрите терени чрез маркетинг пред потенциални инвеститори. Ако общината желае да привлече инвеститори, трябва да им осигури терени с добри комуникационни връзки. Ролята на **планирането на земята** е да определи подходящи терени и да гарантира приваждането им в адекватно състояние и предлагането им на пазара.

■ Маркетинг на общината/региона

По традиция промишлената политика е прерогатив на правителствата, но все повече и повече местни власти създават свои инструменти в отговор на икономическата конкуренция. Въпреки че конкуренцията между населените места е силна, усилията на местните власти се ограничават от съществуващите обстоятелства.

Регионите и общините започнаха да се „продават“, като прилагат техники от областта на потребителския маркетинг. Този подход не е нов, но напоследък придобива по-голямо значение. В отговор на динамичните промени, глобалната конкуренция и промяната на баланса на силите на различните нива на управление, местните власти все повече осъзнават нуждата да рекламират своите общности и целеви пазари. Тези целеви пазари включват посетители и граждани, както и фирми и експортни пазари. Местните власти все повече се замислят за имиджа на своя район. Рекламата вече е общоприет начин за осигуряване на подкрепа за местното икономическо развитие в повечето страни. Обхватът ѝ варира от **подготовка и разпространяване на основна информация** за общината до **участие в**

изложения и публикуване на бюлетини за свободни терени и сгради. Когато става въпрос за големи инвестиции, общините отделят голямо внимание и на подготовката и предоставянето на подробна информация за общността.

Рекламата често включва застъпничество и лобиране пред правителствата (а през последните няколко години - и пред ЕС) за решаване на конкретни местни проблеми. Тази дейност обикновено има за цел осигуряване на достъп до специални финансови ресурси за големи публични инвестиции в съответната общност.

■ Инфраструктурни подобрения

Инвестициите във физическа инфраструктура отдавна се разглеждат едновременно като причина за и следствие от икономическото развитие. Инвестициите в инфраструктура често се смятат за стимул на местен икономически растеж. По традиция под инфраструктура се разбират **пътища, магистрали, летища и комунално-битови съоръжения**. Наличието на тези услуги е показател за добре развита територия. От друга страна обаче, **качеството** на наличната инфраструктура (включително навременност, надеждност и капацитет) се превърна във важен критерий за бизнес развитие през последните години. В литературата относно икономическото развитие е записано, че качеството на подкрепящите услуги определя потенциала за нови икономически дейности. Подобрването на инфраструктурата е жизненоважно за икономическото развитие на общините в страните от Централна и Източна Европа. Липсата на основни инфраструктурни съоръжения е пречка пред повишаването на производителността на местните фирми и привличането на нови инвестиции. Лошата инфраструктура минимизира предимствата на общините.

4. ПРОБЛЕМИ И СТРАТЕГИИ

Общият подход, възприет от местните власти по отношение на икономическото развитие, включва предимно стратегии, свързани с **предлагането** - реклама и привличане на инвестиции. Вместо да осигуряват благоприятна работна среда и добри терени за фирмите, които вече са се установили на тяхна територия, местните власти разглеждат въпросите на регионалната конкурентноспособност в контекста на привличането на нови инвестиции. Стратегиите им се насочват към създаване на по-добри условия за привличане на частни ресурси в нови производствени инвестиции. Целта е да се привлечат частни, предимно чуждестранни, инвестиции в общината или региона, въз основа на предположението, че този вид инвестиции има благоприятен ефект върху общината и ползата от тях е за всич-

ки граждани. Твърде често стимулите (напр. данъчни облекчения, меки заеми, безвъзмездни помощи и инфраструктурни подобрения) са основните инструменти за привличане на нови фирми в общината, дори когато са били използвани и други, по-предприемачески инструменти.

Предимствата на чуждестранните инвестиции включват достъп до капитал, който не може да бъде усвоен по друг начин, достъп до съвременни технологии и значително подобрен достъп до експортни пазари, както и осигуряване на съществуващи канали за дистрибуция и продажби от чуждестранните партньори.

Местните власти не осъзнават в достатъчна степен какъв е потенциалът за създаване на нови работни места от съществуващите и новосъздадените **местни фирми**. Новата предприемаческа дейност може да бъде по-важна от привличането на големи външни инвеститори. Твърде малка е вероятността броят на работните места, създадени от привлечен външен инвеститор, да надвиши загубата на заетост. Развитието на малките и средните предприятия е жизненоважно за реструктурирането на местните икономики. Местните власти, които участват в икономическото развитие, трябва да решат върху кого се опитват да влияят: дали върху новите фирми, дали върху малките фирми, или върху големите и добре развити външни фирми. Всяка от тези целеви групи има различни изисквания, поради което наличните инструменти трябва да се използват в различни съчетания. Стратегиите трябва да включват инструменти, с които разполагат местните власти, като се избират най-подходящите от тях и се избягва дублирането им.

■ Правната рамка

Външните промени в структурата и ролята на местните власти доведоха до промени в икономическия контекст, в който функционират местните власти. Това оказва влияние върху предоставянето на някои видове услуги, най-вече в сферата на икономическото развитие. **Икономическото развитие започва да се превръща в прерогатив на местните власти в много от държавите в преход.** Причините за това включват реструктурирането на икономиката, националната рецесия и намаляването на държавните помощи.

Новата правна рамка, която дава възможност на местните власти да действат свободно и независимо в границите на законовите си правомощия, е доста мащабна. Местните власти проявяват нетърпение да вземат решения и да ги прилагат на практика, но от тях се изисква и да поемат **пълната отговорност** за действията си. Въпреки че са загрижени за създаването на нови възможности за заетост, в повечето случаи те не разполагат с инструментите и опита, необходими за раз-

работването на дългосрочна стратегическа рамка за икономическо развитие.

Видът и степента на икономическата дейност на местните власти се определят от ограниченията, наложени от националното законодателство. В някои случаи, като например реструктурирането на пазара на труда, местните власти може да нямат право да предприемат смислени интервенции и може да им се налага да „отстъпват“ пред други институции. Законодателството в сферата на икономическото развитие (като например закони, забраняващи определени финансови стимули и ограничаващи притежанието и управлението на поземлени имоти) оказва влияние върху местната политика. Дейностите на местните власти в сферата на местното икономическо развитие несъмнено се влияят и от реформите в публичната администрация, които в момента се извършват в много държави.

■ Създаване на съюзи и партньорства

През последните няколко години се създават все по-голям брой „допълнителни“ агенции, които имат ясна роля в икономическото развитие. Те включват регионални и местни агенции за икономическо развитие, търговско-промишлени палати, центрове за бизнес иновации и др. Дейностите им варират от предоставяне на информация и консултации до обучение на работната сила, подкрепа за продажбите и маркетинга и осигуряване на финансиране. Повечето от тях не са обществени организации, въпреки че често получават значително финансиране от правителствата. Тези организации се появяват на базата на два източника: централизираните организации с международно финансиране и местни инициативи, които понякога са подкрепени от външни стимули под формата на техническа или финансова помощ.

Универсален подход към местното икономическо развитие не съществува и стратегията на всяка местна власт зависи от местните институции, приоритети и взаимоотношения. Напоследък се наблюдава увеличаване на броя на партньорствата между обществения, частния и неправителствения сектор. В момента местните власти се концентрират върху осигуряването на растеж „отдолу-нагоре“, с по-малка централизирана намеса. Успехът на този подход зависи от успеха на местните ръководства да обединят множество различни заинтересовани страни около **общ интерес**. Процесът на постигане на местно или регионално икономическо развитие зависи от това частният сектор да осъзнае, че може да се възползва от произтичащите от него икономически ползи. В този контекст една от най-важните роли на местните власти е тази на **посредник и координатор** на различните дейности, свързани с икономическото развитие. ◆

ПОДОБРЯВАНЕ НА СОЦИАЛНАТА СРЕДА

Представяме ви одобрените за реализация проекти в рамките на трета фаза на Програма „Подобряване на социалната среда“ на ФРМС/Мот. 23-те проекта в 10-те общини, участнички в Програмата, ще бъдат подкрепени финансово с над 67 000 лв., а собственият и партньорският принос на организациите, които ги осъществяват, ще възлезе на над 37 000 лева.

Бобовдол **„Заедно можем“**

Училищно настоятелство при ОУ „Н. Вапцаров“ - Община Бобовдол

Проектът цели промяна на нагласите в населението на общината относно проблема детска престъпност чрез тяхното активно включване в различни развлекателно-образователни инициативи, чрез които, заедно със своите родители, децата в риск ще могат да намерят нови форми за по-интересно оползотворяване на свободното си време. Редом с това проектът работи и за открито поставяне на проблема с високата степен на детска престъпност сред общността и търсене на възможни решения чрез обединените усилия на различни институции и организации.

„И ние сме част от света“

Читалище „Александър Димитров“, с. Горна Козница, Община Бобовдол

В рамките на проекта в село Горна Козница ще се създаде първият и единствен в селото Клуб за комуникации, където младите хора ще могат да намират интересни начини за оползотворяване на свободното си време чрез достъп до компютри и възможност за участие в образователни курсове по компютърна грамотност, а възрастните хора ще могат получават съответната информационна и административна помощ и да провеждат заедно различни инициативи за по-пълноценен социален живот.

„Не ни забравяйте“ - Дом за деца с умствена изостаналост

Читалище „Александър Димитров“, с. Горна Козница, Община Бобовдол

Създаване на НПО, която да представлява и защитава правата на децата с увреждания, да повишава информираността относно съществуващите проблеми на целевата група. Редом с това предвижданите дейности в проекта ще оживят контактите между децата с умствена изостаналост в дома и децата от училищата на територията на Община Бобовдол, а общността в село Горна Козница ще се включи в различни инициативи, чрез които да се подобри условията за живот в дома и да се повиши съпричастността на хората към проблемите на децата. Новият социален асистент в дома ще

подобри качеството на грижите за децата в дома.

Брацигово **Младежки парламент**

Сдружение „Център за младежки инициативи в Община Брацигово“

Целта на проекта е създаване на организация за овластяване на инициативните млади хора в Община Брацигово и активното им участие в живота на общността чрез формиране на Младежки парламент, обучение на младите хора на лидерски умения и създаване на формат за регулярни срещи между представителите на младите хора и местната власт за работа в младежката сфера **за и със** младите хора и инициране на съвместни дейности, за предприемане на конкретни съвместни инициативи.

Повишаване на здравната култура на населението по отношение на воденето на ефективна борба с вредителите по домашните животни

Център за устойчиво развитие на Община Брацигово

Проектът цели постигане подобряване на здравната култура на хората от общината в борбата с вредителите по домашните животни, чрез съгласувани и координирани превантивни действия. Ефективността за водене на борба с паразитите ще бъде повишена чрез използване на местни ресурси - медии и доброволци, най-вече млади хора, за трайно ангажиране на вниманието на населението от общината върху проблема. След мащабна информационна кампания и включване на хора от различни възрасти ще се проведе и акция обезпаразитяване.

Годеч

Консултативен център за деца

Народно читалище „Никола Йонков Вапцаров“ - Община Годеч

Проектът си поставя за цел да подобри условията и възможностите за работа с деца с увреждания в Годеч чрез създаване на Консултативен център, предоставящ образователни, психологически, логопедични и диагностични услуги за децата. Дейностите по проекта предвиждат активна работа и с родителите и учителите на децата с увреждания, за да се повиши като цяло разбирането им и да се подобри качеството на учебния процес на децата. Цялостният ефект от осъществяването на дейностите ще бъде подобрената възможност за социална интеграция на децата с увреждания и предоставяне на специализирана грижа съгласно техните потребности.

Ихтиман

Информационен център - с. Вакарел

Читалище „Заря“ - с. Вакарел, Община Ихтиман

Цели се изграждане на Информационен център за осигуряване на по-добър достъп до информация и административни услуги за цялото население в сферите социално подпомагане, здравно осигуряване и др.; помощ при попълване на документи; копирни услуги; достъп до интернет.

Костенец

Спорт за свободното време на децата от с. Пчелин

Народно читалище „Просвета“ - с. Пчелин, Община Костенец

Цели се постигането на равен достъп до занимания със спорт и алтернатива за използване на свободното време на децата и младежите в селото, като ще бъдат сформирани две спортни групи и ще бъдат проведени спортни състезания с деца и от други населени места; ще бъде възстановена спортна площадка в двора на читалището.

„Равен старт“ - компютърно обучение

Народно читалище „Просвета“ - с. Пчелин, Община Костенец

Цели се осигуряване на равен достъп до информация и изграждане на умения за работа с нови технологии на децата и възрастните в селото; равен старт за участие на пазара на труда чрез съботно-неделно компютърно обучение за деца и възрастни.

Административно-правен център за обслужване на хора с увреждания и възрастни хора

Народно читалище „Прогрес“ - Община Костенец

Създаване на административно-правен център за обслужване на хората с увреждания и възрастното население; повишаване информираността на целевата група относно осигурителни и здравни права, попълване на формуляри и консултации за нормативни актове; предоставяне на набор от социални услуги.

Кресна

Образованието - необходимост за развитието на младите хора

Читалище „Гоце Делчев“ - с. Сливница, Община Кресна

С проекта се цели подобряване на социалната среда чрез създаване на алтернативни форми на обучение за децата от ромски произход в село Сливница, като едновременно с това се създава и интересна форма за оползотворяване на тяхното свободно време. Добавената стойност на проекта се корени и в идеята за задържане в учебния процес на децата от социално слаби семейства. Проектът предвижда новаторски подход в процеса на обучение на децата - техни настойници ще бъдат опитни ученици от по-горни класове, а интересът на децата ще бъде провокиран от възможността да придобият умения и познания за новите технологии и прилагането им на практика.

Социален дом/Социален застъпник

Клуб на инвалида и пенсионера - Кресна

За първи път в Община Кресна ще започне да работи социален застъпник, който да предоставя на хората с увреждания правни, информационни, технически и административни услуги и осигурява представяне на интересите им в местния парламент в защита на правата на хората с увреждания и пълноправно участие в процеса на формиране на общински политики, които касаят хората с увреждания. Проектът предвижда и създаване на добри условия за социални контакти и развлечения за хората с увреждания и подобряване на материално-техническата база за осигуряване на специализирани услуги за населението в нужда.

Пещера

Клуб „Етническа култура“

Читалище „Развитие“ - гр. Пещера

Ще бъде изграден Клуб „Етническа култура“ за насърчаване на диалога между четирите основни етнически групи в общината и отговорните институции и власт; ще се работи за повишаване информираността за техните права, изграждане на умения за справяне с конфликтни ситуации и разрешаване на конкретни проблеми в общностите; участие във формиране на политики на местно ниво.

„Не убивай мечтите си!“

Читалище „Развитие“ - гр. Пещера

Създаването на клуб „Младежки свят“ и създаването на НПО с активното участие на младите хора в общината ще бъде фокусирано върху превенцията на употребата на наркотични вещества; цели се провокиране потенциала на младите хора и включването им в изпълнението на дейностите по проекта и процеса на вземане на решения на местно ниво; ще се реализира обучение на връстници от връстници в рамките на информационна кампания - антидрога.

ЧОВЕК: Читалището - Отворени Врати за Европа и Комуникация

Народно читалище „Сергей Румянцев“ - с. Капитан Димитриево, Община Пещера

Проектът цели излизане от изолацията на жителите на с. Капитан Димитриево чрез осигуряване на равен достъп до интернет и административни услуги и провеждане на курсове за компютърна грамотност за млади и възрастни.

Подготовка и приемане на Общинска социална стратегия

Бизнес Център - Пещера

В рамките на проекта ще бъде създаден Обществен съвет за разработване на общинска социална стратегия с участието на представители на всички заинтересовани групи; ще се работи и за повишаване информираността на институциите и населението по социалните въпроси, за търсене на отговорни решения на проблемите, подкрепени от общността.

Сапарева баня

Базар на традициите

Клуб на жената - Община Сапарева баня

Проектът си поставя за цел да въвлече активно местната общност и да осигури приемственост между поколенията за съхраняване на характерната местна култура и бит, традиции и фолклор и занаяти посредством работилници за занаяти, в които възрастните хора ще предават своето майсторство на децата. Кулминацията на проекта ще бъде организираният Базар на традициите, който ще представи богатото културно и фолклорно наследство на Сапарева баня, пресъздадено от местните жители и събрано от жителите на града в етнографска сбирка.

„Екипи - „SOS - приятели“

Училищно настоятелство към Основно училище „Христо Ботев“ - Сапарева баня

Проектът цели обогатяване на знанията и уменията на учениците от четирите училища в Сапарева баня по теми, които са актуални за тях, но не са обхванати от задължителните образователни програми - превенция на наркомания, детска престъпност, вредата от тютюнопушенето. По интересен и провокативен начин проектът предлага разнообразни форми за работа с децата по тези проблеми и теми - чрез обучителен метод „деца обучават деца“; чрез сформирани екипи за превенция сред възрастните - деца доброволци обучават възрастни; прожектиране на филми, ролеви игри, изложби.

Сопот

„Младежи в действие“

Училищно настоятелство към професионална гимназия „Ген. Вл. Заимов“ - Община Сопот

Проектът цели разработване на общинска политика за съвместна работа с младите хора в общината с активното им участие; изграждане на Младежки общински съвет и създаване на младежки център, който да създаде предпоставки за изява на младите хора и насърчи активното им участие и включване в живота на общината.

Ангажираност на деца в неравностойно положение през свободното им време чрез овладяване на приложни изкуства

Сдружение на родители на деца с физически и ментални увреждания „БЪДЕЩЕ 2002“ - Община Сопот

Проектът ще създаде условия за ангажиране на децата в неравностойно положение през свободното им време чрез овладяване на приложни изкуства и подобряване на социалната им интеграция чрез съвместни занимания на деца с и без увреждания; ще бъдат подобряни условията в

Семейно-консултативния център чрез изграждане на игротека.

Струмяни

Интеграция и социализация на ромските деца в с. Микрево

Училищно настоятелство на СОУ „Отец Паисий“ - с. Микрево, Община Струмяни

Проектът цели интеграция и социализация на ромските деца в с. Микрево чрез включването им в общоселски и общински прояви и провокиране на техния интерес в различни извънкласни форми на обучение. Така проектът ще спомогне усилията на училищното ръководство да задържи децата от ромски произход в учебния процес и ще подобри социалната среда за всички деца от ромски произход и техните родители към процеса на възпитание в училище.

Младежка инициатива за Струмяни

Читалище „Братя Миладинови“ - с. Микрево, Община Струмяни

Създаването на младежка организация в рамките на проекта ще насърчи младежката активност в Община Струмяни, като се изградят умения за реализация на идеи посредством разработване на конкретни проекти. Основната цел на проекта е да създаде мотивираща среда за младежите, където те ще могат да взаимодействат и участват пряко в живота на общността, да участват и в процеса на вземане на решение на местно ниво и да имат добри възможности за работа и разнообразяване на свободното си време.

„Дневен детски център „Аз мога“

Настоятелство на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ - с. Илинденци, Община Струмяни

Идеята за създаване на Дневен център за работа с деца в село Илинденци ще предостави нови интересни възможности за децата и тяхното културно и творческо развитие. Проектът създава добри предпоставки за осмисляне на свободното им време в малкото и лишено от развлекателни възможности населено място чрез интересни форми за изява в няколко групи по интереси: художници, музиканти, спортисти.

За повече информация:

www.flgr.bg >> Про

"Подобряване на социал

ла

2006

Голямата
коледна елха
на Пловдив бе
докарана
от родопските гори...

Близо 200 деца
участваха в ритуал за
запалването на светлините
на четиринайсет
метровата коледна елха в
централната част на
Силистра...

12 280 лв. дава
Община Несебър за
коледна украса...

Конкурс за коледна
украса в учебните и детски
заведения в Добрич обявява
Общината...

Шуменци могат да се
включат в конкурса за
коледна украса...

„Витошка“ грейна като
коледна елха...

Коледна украса ще получат
всичките 24 детски градини
и ясли във Враца...